

Høring av forslag til ny forskrift for vann- og avløpsgebyrer

Midtre Gauldal kommune legger med dette forslag til ny vann- og avløpsforskrift ut på høring. Frist for innsending av uttalelser er satt til 10. august 2022.

Høringssvar kan sendes postmottak@mgk.no, eller per post til Midtre Gauldal kommune, Rørøsveien 11, 7290 Støren. Merk høringssvar med saksnummer 22/2506.

1 Bakgrunn

Rammene for kommunale vann- og avløpsgebyr fastsettes i kommunal forskrift. Gjeldende vann- og avløpsforskrift ble vedtatt av Midtre Gauldal kommunestyre i 2008. Siden den gang har det skjedd viktige endringer i sentrale lover og forskrifter som berører vannforsyning og avløpshåndtering. Fra 2012 er kommunens adgang til å kreve inn vann- og avløpsgebyrer hjemlet i *lov om kommunale vass- og avløpsanlegg. Forurensningsforskriften* fra 2004 fastsetter de overordnede rammene for gebyrene og hovedreglene om utregning og innkreving. Bakgrunnen for utarbeidelse av ny forskrift er at kommunen ønsker en forskrift som er bedre tilpasset dagens forhold og at den gjeldende forskriften inneholder bestemmelser for slamtømming som ble erstattet av ny slamforskrift vedtatt i 2020.

Vann- og avløpsgebyrene i Midtre Gauldal kommune bygger på selvkostprinsippet, det vil si at kommunens kostnader med å frembringe tjenestene skal dekkes inn gjennom de gebyrene som abonnentene betaler. Kommunen har etter forurensningsforskriften ikke anledning til å tjene penger på tjenestene. Over- eller underskudd i det enkelte år skal henholdsvis avsettes til eller trekkes fra bundne driftsfond. Avsatt overskudd fra det enkelte år tilbakeføres til abonnentene i form av lavere årsgebyrer i løpet av en femårsperiode. Tilsvarende vil fremførbare underskudd dekkes inn over årsgebyret i løpet av en femårsperiode. Vann- og avløpsgebyrene skal ikke brukes til å finansiere andre deler av kommuneforvaltningen.

2 Oppsummering

I forslag til ny forskrift er tilknytningsgebyret utformet slik at boligeiendom betaler en fast sats per boenhet, mens næringsseiendom betaler en fast sats per bruksenhet. En fast sats oppleves å være mer rettferdig for abonnentene enn en sats som for eksempel er avhengig av størrelse på bygningen.

Ny vann- og avløpsforskrift foreslår å videreføre et todelt årsgebyr for både vann og avløp, med en fast og variabel del. Det er foreslått at bolig- og fritidseiendom skal betale ett fastgebyr per boenhet, mens nærings- og kombinasjonseiendom¹ skal betale fastgebyr per eiendom etter fastsatte kategorier.

Den variable delen av gebyret fastsettes som hovedregel etter målt forbruk, men for abonnenter som ikke har vannmåler må kommunen stipulere forbruket. Ved stipulert forbruk foreslås det i ny forskrift at forbruket beregnes ut fra eiendommens bruksareal (BRA) etter NS-3940, i henhold til et forholdstall mellom bruksareal og vannvolum. Omregningsfaktoren forutsettes fastsatt årlig i gebyrregulativet og er i simuleringene satt til 1,2 m³ per m² bruksareal. Siden fritidsboliger brukes mindre enn helårsboliger, er det foreslått at fritidsboligers omregningsfaktor skal være halvparten av ordinær faktor. Dette er rent formelt ikke en endring fra den gjeldende forskriften, men det er en tydeliggjøring som medfører en endring i praksis. Gjeldende praksis er at stipulert forbruk er satt for 3 ulike kategorier basert på bruksareal (mindre enn 60m², mellom 61 og 150m², større enn 150m²). Denne endringen kunne vært gjort i gebyrregulativet også med gjeldende forskrift.

Simuleringen nedenfor viser en sammenligning av VA-gebyrene i 2022 ved ny og gjeldende VA-forskrift. Grønn bakgrunn i tabellen nedenfor betyr at abonnenten vil betale mindre etter ny forskrift enn i dag, mens rød bakgrunn betyr at abonnenten vil betale mer etter ny forskrift. Disse fargekodene er brukt gjennomgående utover i notatet. Det er tatt utgangspunkt i fire tenkte eiendommer.

Årsgebyr vann inkl. mva.	Gjeldende	Ny forskrift
Tomannsbolig - 170 m ² - Stipulert forbruk	4.228	3.597
Enebolig - 200 m ² - Stipulert forbruk	4.228	3.973
Enebolig - 230 m ² - Stipulert forbruk	4.228	4.350
Forretningsbygg - Målt forbruk	41.128	29.698

Tabell 1 - Simulerte vanngebyrer ved ny og gammel forskrift.

¹ Med kombinasjonseiendom menes eiendom hvor det både er næringsbygninger og bygninger for bolig.

Årsgebyr avløp inkl. mva.	Gjeldende	Ny forskrift
Tomannsbolig - 170 m2 - Stipulert forbruk	5.949	5.437
Enebolig - 200 m2 - Stipulert forbruk	5.949	6.185
Enebolig - 230 m2 - Stipulert forbruk	5.949	6.933
Forretningsbygg - Målt forbruk	61.988	48.748

Tabell 2 - Simulerte avløpsgebyrer ved ny og gammel forskrift.

3 Forslag til ny forskrift for vann og avløp

I dette kapittelet skisseres hovedtrekkene og spesielle forhold i forslaget til ny forskrift for vann og avløp.

3.1 Tilknytningsgebyr

Ved tilknytning til kommunalt vann- og/eller avløpsnett er det abonnenten som står for rørleggerkostnaden. Kommunen har således ikke direkte kostnader knyttet til tilknytningen. Kommunens kostnader er hovedsakelig knyttet til administrativ registrering av ny abonnent.

I forslag til ny forskrift er tilknytningsgebyret foreslått krevd ved hendelsene beskrevet i forskriftens § 2-1 første ledd bokstav a til c. En fast sats antas å oppleves som mer rettferdig for abonnentene enn en sats som er avhengig av for eksempel bygningsstørrelse.

Tilknytningsgebyr er utformet slik at boligeiendommer skal betale per boenhet, mens næringseiendommer skal betale per bruksenhet. Det legges ikke opp til å legge tilknytningsgebyr ved til-/påbygg av eksisterende eiendom.

Samlede inntekter fra tilknytningsgebyr avhenger av nybyggings- og etableringsaktiviteten i kommunen og vil variere fra år til år. Dersom gebyrsatsen er høy vil mange tilknytninger medføre at tilknytningsgebyrinntektene utgjør en betydelig andel av årets totale gebyrinntekter. Dette vil kunne påvirke muligheten til å holde årsgebyret stabilt, siden årsgebyret må reduseres ved overskudd på selvkostkalkylen. Et lavt nivå på tilknytningsgebyret er i tråd med anbefalingen fra Norsk Vann.

Dersom kommunen overtar privat vann- og/eller avløpsanlegg kan kommunen fastsette særskilt sats i det enkelte tilfellet.

Gebyrsatsen fastsettes årlig av kommunestyret og vil fremkomme av gebyrregulativet.

3.2 Todelt årsgebyr

Ny vann- og avløpsforskrift viderefører et todelt årsgebyr for både vann og avløp, med en fast del og en variabel del. Valget av en todelt gebyrmodell begrunnes i at dette bedre vil fange opp tjenestenes kostnadssammensetning, samt at det gir anledning til å differensiere den faste delen av årsgebyret.

Samlede abonnementsgebyrinntekter skal fortrinnsvis dekke gebyrtjenestens forventede kapitalkostnader (kalkulatoriske renter og avskrivninger). Disse kostnadene kan ansees som faste og forbruksuavhengige.

3.3 Abonnementsgebyr (fastledd)

I forslaget til ny forskrift foreslås det at boligeiendom og fritidsbolig skal betale abonnementsgebyr som en fast sats per boenhet. Det begrunnes med at boligeiendom og fritidsbolig utnytter infrastrukturen likt uavhengig av bruksareal.

Nærings- og kombinasjonseiendom skal betale abonnementsgebyr etter fastsatte kategorier i gebyrregulativet. Bakgrunnen for inndelingen i kategorier er at kommunen må ta hensyn til at kommunens infrastrukturkostnader knyttet til vann og avløp er forholdsmessig høyere for storforbrukende abonnenter enn for en boligeiendom. Praksisen er i bruk i flere kommuner.

Næringsabonnenter i ny forskrift vil bli inndelt i syv ulike kategorier som gir fra ett til hundre abonnementsgebyrer. Tabell 3 viser en oversikt over antall fastledd (abonnementsgebyr) basert på vannforsyningskapasitet. Dette gjelder for nærings- og kombinasjonseiendommer.

Næringskategorier	Antall fastledd	m ³ lav	m ³ høy	Abonnenter vann	Abonnenter avløp
Kategori 1	1	0	300	31	32
Kategori 2	3	301	1 000	55	42
Kategori 3	6	1 001	3 000	26	32
Kategori 4	12	3 001	6 000	4	6
Kategori 5	24	6 001	20 000	1	1
Kategori 6	50	20 001	50 000	0	0
Kategori 7	100	50 001	150 000	1	0

Tabell 3 - Oversikt over næringskategorier, antall fastledd og antall abonnenter i hver kategori.

Kategoriene fastsettes basert på historisk maksimalforbruk, fordi dette er regnet som et godt, presist og samtidig, tilgjengelig mål på forsyningskapasiteten til eiendommen. Om årsforbruket på et senere tidspunkt er vesentlig lavere enn hva abonnentens kategoriplassering tilsier er dermed uvesentlig. En reduksjon i forbruket gir derfor ikke grunnlag for endring av kategori. Unntak: eventuelle feil i kommunens datagrunnlag som har medført en for høy kategorifastsettelse.

Uten denne vektingen ville hver næringsabonnet bare betalt ett abonnementsgebyr uavhengig av eiendommens relative andel av kommunens produksjons- eller håndteringskapasitet. Dette ville gitt en uheldig skjevdeling av kapitalkostnadene mellom bolig- og næringseiendommer. Antall fastledd følger en avtakende funksjon gitt vannforbruk.

3.3.1 Endring av tilordnet kategori for abonnementsgebyr

Det er ikke lagt opp til at tilordnet kategori for den enkelte eiendom skal kunne endres på basis av en reduksjon i vannforbruket. Det er flere årsaker til dette:

- Fastleddet skal dekke kommunens kostnader knyttet til den teoretiske leveringskapasiteten til hver abonnent.
- Kommunens infrastruktur avskrives lineært over 40 år slik at de faste kostnadene er relativt stabile over tid og er upåvirket av endringer i den enkelte abonnents varierende vannforbruk.
- Siden kommunens kostnader knyttet til vann og avløp i sin helhet skal dekkes av abonnentene medfører endringer av kategoritilhørighet en kostnadsforskyvning fra en gruppe abonnenter til en annen.
- Dersom en abonnent gis anledning til å «søke» om tilordning til en annen kategori vil dette kunne få en uheldig smitteeffekt samtidig som det kan føre til brudd på likhetsprinsippet etter god forvaltningspraksis.
- Stadig endring av kategoritilhørighet for et stort antall næringsabonnenter kan påføre kommunen kostnader med å oppdatere fakturasystemet.

Arbeidsgruppen anbefaler å revidere kategoritilhørighet ved jevne mellomrom, f.eks. hvert femte år. Vi anbefaler da å se på forbruksdata fra årene 2019 og frem til sist avleste målerstand for den enkelte eiendom. Det høyeste vannforbruket i perioden bør legges til grunn for kategoritilhørighet.

Samlet inntekt fra abonnementsgebyr skal dekke kommunens kapitalkostnader, dvs. kostnader knyttet til kommunens infrastruktur. En abonnent kan redusere årsgebyr for vann og avløp ved å senke vannforbruket.

3.4 Variabelt gebyr

Det statlige regelverket gir begrensede muligheter til å differensiere det variable forbruksgebyret. Det anbefales å operere med samme forbruksgebyr per m³ for alle abonnentgrupper.

Gebyret fastsettes som hovedregel etter målt forbruk for annet enn bolig og unntaksvis etter stipulert forbruk der vannmåler ikke er installert. I ny forskrift vil det være krav til vannmåler for næringseiendom, kombinasjonseiendom, samt anlegg med varig eller midlertidig tilknytning.

For eiendom hvor vannmåler ikke er installert beregnes det et stipulert forbruk. Ved stipulert forbruk foreslås det i ny forskrift at forbruket beregnes ut fra eiendommens bruksareal etter NS-3940, i henhold til et forholdstall mellom bruksareal og vannvolum. Forholdstallet fremgår av gebyrregulativet.

Frittliggende garasjer, uthus, anneks, utvendige boder, samt naust regnes ikke som bruksareal for bolig- og kombinasjonseiendom. Dette gjelder bygningstype 181-183 etter NS-3457.

Gebyr for midlertidig tilknytning er innarbeidet i bestemmelsen om gebyr etter målt forbruk (variabel del av årsgebyret). Imidlertid kan kravet om vannmåler fravikes dersom vannforbruket kan fastsettes på andre måter. I tilfeller der det ikke er mulig å installere vannmåler kan kommunen fastsette et stipulert forbruk.

3.5 Omregningsfaktor for stipulert forbruk

Regelverket understreker at det stipulerte forbruket skal i størst mulig grad tilsvare reelt forbruk. Ifølge Norsk Vann (2011) bør omregningsfaktoren for stipulert årlig forbruk ligge mellom 1,1–1,3 m³ per m² bruksareal. I simuleringene av nye årsgebyr er det brukt en omregningsfaktor på 1,2 m³ per m² bruksareal. Siden fritidsboliger som oftest ikke har like mange bruksdøgn i året som helårsboliger, er det foreslått at fritidsboligers omregningsfaktor skal være halvparten av ordinær faktor. Forholdstallene fastsettes i gebyrregulativet.

3.6 Særskilt om vannmåler mv.

I forslag til ny forskrift legges det til grunn at kommunen eier vannmåleren og at abonnenten skal betale en årlig leie for anskaffelse og vedlikehold av vannmåleren. Dette er en videreføring av gjeldende praksis. I forslag til ny forskrift åpnes det for at kommunen kan fastsette årsgebyret skjønnsmessig etter purring dersom abonnenten unnlater å

foreta avlesning. Kommunen kan selv foreta avlesning uten ytterligere varsel til abonnenten, og kreve særskilt betaling til dekning av kommunens kostnader med dette. Betalingssatsen fastsettes årlig i gebyrregulativet.

4 Gebyrsimulering

Den nye VA-forskriften danner grunnlaget for et nytt gebyrregulativ som skal vedtas årlig av kommunestyret. Oversiktene under sammenligner gebyrsatser i 2022 etter gjeldende forskrift og forslag til ny. Satsene etter ny forskrift er simulert med nye grunnlagsverdier for antall abonnementsgebyr og antall kubikkmeter målt og stipulert vannforbruk. Alle satser inkluderer merverdiavgift.

4.1 Abonnements- og forbruksgebyr ved ny forskrift

Tabell 4 og tabell 5 nedenfor viser abonnements- og forbruksgebyr for vann og avløp i gjeldende og ny VA-forskrift.

Vann 2022 inkl. mva.	Enhet	Gjeldende	Ny forskrift
Fastgebyr	kr/boenhet	1.333	1.463
Forbruksgebyr	kr/m ³	19,30	10,46

Tabell 4 - Vann - Forbruks- og abonnementsgebyr i ny og gjeldende VA-forskrift.

Avløp 2022 inkl. mva.	Enhet	Gjeldende	Ny forskrift
Fastgebyr	kr/boenhet	1.508	1.198
Forbruksgebyr	kr/m ³	29,61	20,78

Tabell 5 - Avløp - Forbruks- og abonnementsgebyr i ny og gjeldende VA-forskrift.

Det er lagt til grunn at abonnementsgebyret skal fortrinnsvis dekke kapitalkostnadene for vann og avløp. For vann vil det bety at abonnementsgebyret vil øke, mens abonnementsgebyret for avløp vil reduseres. Andel kapitalkostnader utgjør 38 % og 23 % for henholdsvis vann og avløp.

Andel abonnementsgebyr	Vann	Avløp
Andel abonnementsgebyr - gjeldende forskrift	31 %	27 %
Andel abonnementsgebyr gitt kapitalkostnader - ny forskrift	38 %	23 %

Tabell 6 - Andel abonnementsgebyr i ny og gjeldende VA-forskrift

En reduksjon i andel abonnementsgebyr vil normalt gi et høyere forbruksgebyr. På avløp ser man allikevel at forbruksgebyret reduseres. Dette skyldes at abonnenter uten vannmåler stipuleres et vannforbruk lik 150 m³ etter gjeldende forskrift, mens man i ny forskrift vil stipulere forbruket basert på eiendommens faktiske bruksareal. Resultatet av denne omleggingen gjør at kommunen kan fakturere flere kubikk som igjen gir et lavere forbruksgebyr.

4.2 Årsgebyr boligeiendom uten vannmåler

87 % av boligabonentene betaler i dag etter stipulert forbruk. Tabell 7 til tabell 9 viser vann- og avløpsgebyrer etter gjeldende og ny VA-forskrift for ulike boligkategorier med stipulert forbruk. Skjæringspunktet der ny forskrift blir dyrere enn gjeldende forskrift er ved 220 m² for vann og 191 m² for avløp. En enebolig i Midtre Gauldal kommune har et gjennomsnittlig bruksareal på 193 m².

Stipulert - Årsgebyr Vann inkl. mva.	m ³ gjeldende/ny	Gjeldende	Ny forskrift
Fritidsbolig - 70 m ²	72/42	2.722	1.902
Tomannsbolig - 170 m ²	150/216	4.228	3.597
Enebolig - 200 m ²	150/240	4.228	3.973
Enebolig - 230 m ²	150/264	4.228	4.350
Enebolig - 260 m ²	150/312	4.228	4.700

Tabell 7 - Simulerte vanngebyrer for ulike boligeiendommer uten vannmåler.

Stipulert - Årsgebyr Avløp inkl. mva.	m ³ gjeldende/ny	Gjeldende	Ny forskrift
Fritidsbolig - 70 m ²	72/42	3.640	2.071
Tomannsbolig - 170 m ²	150/108	5.949	5.437
Enebolig - 200 m ²	150/168	5.949	6.185
Enebolig - 230 m ²	150/240	5.949	6.933
Enebolig - 260 m ²	150/288	5.949	7.700

Tabell 8 - Simulerte avløpsgebyrer for ulike boligeiendommer uten vannmåler.

Stipulert - Årsgebyr VA inkl. mva.	m ³ gjeldende/ny	Gjeldende	Ny forskrift
Fritidsbolig - 70 m ²	150/30	6.362	3.973
Tomannsbolig - 180 m ²	150/108	10.177	9.034
Enebolig - 200 m ²	150/168	10.177	10.159
Enebolig - 230 m ²	150/240	10.177	11.283
Enebolig - 260 m ²	150/288	10.177	12.400

Tabell 9 - Totalt årsgebyr ved stipulert forbruk for vann og avløp.

4.3 Årsgebyr bolig- og fritidseiendom med vannmåler

13 % av bolig- og fritidsabonnenter betaler i dag etter målt forbruk. Tabell 10 til tabell 12 viser vann- og avløpsgebyrer etter ny og gjeldende VA-forskrift for ulike bolig- og fritidskategorier med målt forbruk.

Målt - Årsgebyr Vann inkl. mva.	m ³	Gjeldende	Ny forskrift
Fritidsbolig	25	1.815	1.725
Leilighet	70	2.684	2.195
Tomannsbolig	140	4.035	2.927
Enebolig	170	4.614	3.241

Tabell 10 - Simulerte vanngebyrer for ulike bolig- og fritidseiendommer med vannmåler.

Målt - Årsgebyr Avløp inkl. mva.	m ³	Gjeldende	Ny forskrift
Fritidsbolig	25	2.248	1.718
Leilighet	70	3.580	2.653
Tomannsbolig	140	5.653	4.107
Enebolig	170	6.542	4.731

Tabell 11 - Simulerte avløpsgebyrer for ulike bolig- og fritidseiendommer med vannmåler.

Målt - Årsgebyr VA inkl. mva.	m ³	Gjeldende	Ny forskrift
Fritidsbolig	25	4.063	3.442
Leilighet	70	6.264	4.848
Tomannsbolig	140	9.688	7.035
Enebolig	170	11.155	7.972

Tabell 12 - Totalt årsgebyr ved målt forbruk for vann og avløp.

4.4 Årsgebyr nærings- kombinasjonseiendommer med vannmåler

Tabell 13 til tabell 15 nedenfor viser vann- og avløpsgebyrer etter gjeldende og ny VA-forskrift for nærings- og kombinasjonseiendommer. Det er tatt utgangspunkt i seks tenkte eiendommer. For næringseiendom og andre eiendommer som ikke brukes som bolig, er hovedregelen i forurensningsforskriften at årsforbruket skal beregnes på grunnlag av målt vannforbruk. 46 % av nærings- og kombinasjonseiendommene har ikke vannmåler i dag. Kommunen vil derfor i ny forskrift kreve vannmåler for alle nærings- og kombinasjonseiendommer i kommunen.

Næring - Årsgebyr Vann inkl. mva.	m ³	Gjeldende	Ny forskrift
Matbutikk	200	6.388	3.555
Kontorlokale	650	15.073	11.188
Forretningsbygg	2 000	41.128	29.698
Bensinstasjon	4 500	89.378	64.626
Produksjonsbedrift	13 000	253.428	171.092
Stor produksjonsbedrift	80 000	1.546.528	983.100

Tabell 13 - Simulerte vanngebyrer for ulike nærings- og kombinasjonseiendommer.

Næring - Årsgebyr Avløp inkl. mva.	m ³	Gjeldende	Ny forskrift
Matbutikk	200	8.685	5.354
Kontorlokale	650	22.011	17.101
Forretningsbygg	2 000	61.988	48.748
Bensinstasjon	4 500	136.019	107.886
Produksjonsbedrift	13 000	387.725	298.892
Stor produksjonsbedrift	80 000	2.371.763	1.782.200

Tabell 14 - Simulerte avløpsgebyrer for ulike nærings- og kombinasjonseiendommer.

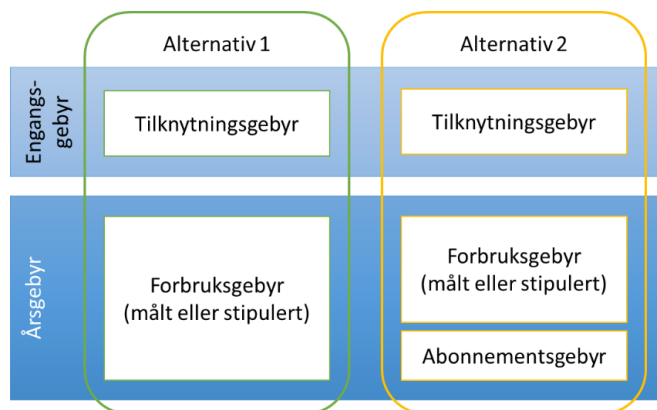
Næring - Årsgebyr VA inkl. mva.	m ³	Gjeldende	Ny forskrift
Matbutikk	200	15.073	8 909
Kontorlokale	650	37.083	28 289
Forretningsbygg	2 000	103.115	78 446
Bensinstasjon	4 500	225.396	172 512
Produksjonsbedrift	13 000	641.153	469 984
Stor produksjonsbedrift	80 000	3.918.290	2 765 300

Tabell 15 - Totalt årsgebyr nærings- og kombinasjonseiendommer for vann og avløp.

5 Nærmere om sentrale regler

Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg, samt tilhørende forskrift, sier at kommunene kan dekke inn inntil 100 % av sine kostnader til vannforsyning og avløpshåndtering gjennom gebyrer. Videre sier lovens tilhørende forskrift at gebyrene skal bestå av engangsgebyr for tilknytning og årlige gebyrer.

De årlige gebyrene skal enten beregnes på grunnlag av vannforbruk alene, eller en todelt gebyrordning med en fast og en variabel del. Figur 1 skisserer de to alternativene.

Figur 1 - Vann- og avløpsgebyrer

5.1 Tilknytningsgebyr

Tilknytningsgebyret er et engangsgebyr. Det skal ikke kreves nytt gebyr ved ominnredning eller bruksendring. Kommunen har anledning til å vedta i lokal forskrift at det skal kreves et tillegg i gebyret ved tilbygg eller påbygg. Kommunen kan da bestemme at tilleggsgebyret bare skal betales når utvidelsen utgjør et visst minsteareal.

5.1.1 Kostnadsgrunnlag

I forskriften med kommentarer er det ikke spesifisert hvilke kostnader som skal dekkes inn gjennom tilknytningsgebyret, men intensjonen er at det skal dekke en forholdsmessig del av kommunens samlede kostnader med vannforsyning og avløp. Gebyret skal beregnes for den enkelte faste eiendom eller for den enkelte boenhet på eiendommen.

5.1.2 Anledning til å kreve inn gebyret

Plikt til å betale engangsgebyr for tilknytning oppstår når en ellers gebyrpliktig eiendom blir bebygd, eller når gebyrplikt for bebygd eiendom inntreffer etter *lov om kommunale vass- og avløpsanlegg § 3*. Kommunen bestemmer når gebyrene forfaller til betaling. Det kan ikke stilles krav om betaling av tilknytningsgebyr før utstedelse av byggetillatelse.

5.2 Årsgebyr

5.2.1 Beregningsmåte

Årsgebyr kan beregnes på to forskjellige måter. Gebyret kan beregnes utelukkende på bakgrunn av vannforbruk, eller kommunen kan velge en todelt gebyrordning hvor årsgebyret består av en fast og en variabel del hvor den variable delen beregnes ut fra vannforbruk. Vannforbruket kan enten være målt eller stipulert ut fra bebyggelsens størrelse. Det er ikke tillatt å fastsette minimumsgebyrer. Dersom årsgebyret beregnes ut fra stipulert forbruk, skal det stipulerte forbruket i størst mulig grad tilsvare reelt forbruk.

Hvis vannforbruket stipuleres, skal for boligeiendommer bebyggelsens areal legges til grunn, da dette antas å gi best uttrykk for vannforbruket over en lengre periode.

Kommunen avgjør selv om tidligere arealberegninger skal benyttes, eller om det skal foretas ny beregning. Kommunen må i den kommunale forskriften redegjøre for de beregningsprinsippene som ligger til grunn for å fastslå stipulert forbruk for ulike bruksareal. Det kan tas hensyn til bebyggelsens art og bruk, samt eiendommens størrelse og beskaffenhet. Prinsipielt gjelder at vannmengde inn = avløpsmengde ut.

Både kommunen og den enkelte gebyrpliktige kan kreve at årsforbruket skal fastsettes ut fra målt forbruk. Den enkelte gebyrpliktige må selv bekoste slik måling, og målingen må utføres med vannmåler etter kommunens anvisning.

5.2.2 Eiendom som ikke brukes som bolig (næring mv.)

For næringseiendom og andre eiendommer som ikke brukes som bolig, er hovedregelen at årsforbruket, eventuelt den variable delen av årsgebyret, beregnes på grunnlag av målt vannforbruk. Er det ikke installert vannmåler, kan det fastsettes særlige regler eller inngås særlige avtaler om beregning av gebyret.

Kommunen har begrenset adgang til å sette lavere gebyrer for disse eiendommene enn det som ville følge av kommunens ordinære beregningsmåte for boligeiendommer. Det er ikke adgang til å fastsette en ren kvantumsrabatt for storforbrukere av vann.

For gartnerier, gårdsbruk og annen virksomhet hvor avløpsmengden avviker vesentlig fra vannforbruket, kan det inngås avtale basert på avvikende avløpsmengde.

Det kan gjøres fradrag for vann som går inn i bedriftens produkter, eller av andre grunner ikke slippes ut i avløpsnett fra næringseiendommer og andre eiendommer nevnt ovenfor.

For eiendom der kommunens kostnader ved vannproduksjonen er vesentlig lavere enn den øvrige vannproduksjonen, kan forbruksgebyret for vann reduseres etter avtale.

Det kan beregnes økt avløpsvannmengde i forhold til målt vannforbruk dersom overvann føres til avløp. For eiendommer med installert sprinkleranlegg kan det gjøres særlige avtaler slik at kommunens kostnader blir dekket.

5.2.3 Fastsettelse av særlige regler

Det kan fastsettes særlige regler for eksempel for bebyggelse som bare er i bruk deler av året, som har et særlig stort areal i forhold til vannforbruk og avløpsmengde eller som har tomt som medfører stort vannforbruk. Andre kriterier, som for eksempel gebyrpliktiges privatøkonomi, antall personer eller antall våtrom i huset, kan ikke legges til grunn for gebyrberegningen. Bestemmelsen gir adgang til å fastsette ulike beregningsmåter for eiendommer med ulik bruk. Dette innebærer ikke at selve prisen per m³ vann/avløp kan settes forskjellig for de ulike eiendommene.

5.2.4 Abonnementsgebyr (fast del i todelt modell)

En eventuell fast del (abonnementsgebyr) skal være stabil og ikke avspeile variasjon i forbruk. Den faste delen av årsgebyret bør ikke hindre den enkelte abonnent i å kunne påvirke eget årsgebyr gjennom å regulere vannforbruket. Ved ressursknapphet kan kommunen vurdere å fastsette gebyret på grunnlag av forbruk alene, det vil si at gebyret bare er basert på en forbruksavhengig variabel del.

Generelt er det vanlig at den faste delen gjenspeiler de faste kostnadene (typisk kapitalkostnader) knyttet til tjenesten. Samtidig anbefales det at abonnementsgebyret ikke overstiger 50 % av årsgebyrinntektene. Dette for å fremme vannsparing.

5.2.5 Ulike gebyrsatser

Utgangspunktet er at de samme gebyrsatsene skal gjelde i hele kommunen. Følgende unntak gjelder:

1. Tilknytningsgebyret kan differensieres avhengig av om den gebyrpliktige har betalt refusjon etter plan- og bygningsloven eller andre former for opparbeidelseskostnader for tekniske anlegg som er utført etter planer godkjent av kommunen. Regler om differensierte gebyrsatser må fastsettes i kommunens forskrift.
2. Det kan fastsettes ulike gebyrsatser for tilknytning- og årsgebyr dersom et vann- eller avløpsanlegg eller større enhet av dette medfører vesentlig høyere eller lavere kostnader enn de øvrige. Det kan kun fastsettes lavere gebyrsatser dersom kostnadene med å forsyne forbrukerne med vann i et vannforsyningsområde er mindre kostbart enn i et annet vannforsyningsområde i kommunen. Med gebyrsats menes kostnad per måleenhet for årsgebyr eller tilknytningsgebyr. Forbrukerkjøpsloven gir imidlertid forbruker mulighet til å kreve et passende prisavslag på levert vann dersom vannkvaliteten er dårlig i perioder.
3. Det kan videre fastsettes ulike gebyrsatser for tilknytnings- og årsgebyr for ulike boligkategorier, der det er ulike kostnader forbundet med betjening av ulike boligkategorier. For eksempel kan det fastsettes lavere gebyrsatser for blokkleiligheter på bakgrunn av at kostnadene med ledningsnett er lavere per boenhet for disse boligkategoriene enn for mer spredte boligheter.
4. Det kan fastsettes høyere gebyrsats for avløpsvann som er mer forurenset enn vanlig kommunalt avløpsvann, og som det koster kommunen mer å behandle.

Begrensninger som fremgår ovenfor gjelder ikke fordelingen av den faste delen av årsgebyret ved bruk av todelt gebyrordning.

5.2.6 Andre forhold

Kommunen kan ikke ilegge tilleggsgebyr eller øke gebyrsatsen ved manglende etterlevelse av pålegg. Imidlertid kan kommunen kreve dekket faktiske direkte kostnader som kommunen har pga. manglende etterlevelse av pålegg knyttet til den enkelte eiendom.

Ved omlegging eller utbedring av avløpsledninger kan kommunen kreve at eier av tilknyttet stikkledning foretar tilsvarende omlegging eller utbedring.

Unnlater gebyrpliktig å etterkomme pålegg om utbedring av lekkasjer som medfører forurensing kan det fastsettes tvangsmulkt. Vedtak om tvangsmulkt fastsettes i henhold til *forurensningslovens* § 73. Kommunen har myndighet til å vedta tvangsmulkt på de områdene hvor de etter loven og forskrifter ellers har forurensningsmyndighet. Tvangsmulkten skal ha en størrelse som gjør det ulønnsomt å ikke følge kravet. Innkrevd tvangsmulkt tilfaller staten. Se § 9-8 i forslag til ny forskrift.

Om renteplikt ved for sen betaling eller tilbakebetaling av vann- og avløpsgebyrer gjelder reglene i *lov 6. juni 1975 nr. 29 om eigedomsskatt til kommunane* § 26 tilsvarende. Forfalt krav på årsgebyr er sikret med pant i eiendommen etter *panteloven* § 6-1.

6 Gjeldende lokal forskrift

Gjeldende forskrift i Midtre Gauldal kommune heter *Forskrift for vann- og avløpsgebyrer* og er hjemlet i *lov av 31. mai 1974 nr. 17 om kommunale vass- og kloakkavgifter*. Forskriften ble vedtatt av Midtre Gauldal kommunestyre i 2008.

6.1 Tilknytningsgebyr

Dagens tilknytningsgebyr faktureres for førstegangsoppføring av bygg på eiendom eller for bebygd eiendom, som blir tilknyttet kommunal vann- og/eller avløpsnett. Engangsgebyret betales per boenhet for boligeiendom og per driftsbygning og/eller per boenhet for gårdsbruk. For nærings- og offentlig virksomhet betales i intervaller per bruksareal. Tabell 16 under viser tilknytningsgebyret for 2022.

Tilknytningsgebyr 2022	Enhet	Vann inkl. mva.	Avløp inkl. mva.
Bolig inntil 60 m ²	kr/boenhet	6.210	5.561
Bolig større enn 60 m ²	kr/boenhet	12.289	11.004
Fritidsbolig	kr/boenhet	12.289	11.004
Næringseiendom 0-100 m ²	kr/foretak	12.289	11.004
Næringseiendom 101-500 m ²	kr/foretak	24.410	21.858
Næringseiendom 501-1.000 m ²	kr/foretak	36.863	33.010
Næringseiendom over 1.500 m ²	kr/foretak	49.149	44.014

Tabell 16 - Tilknytningsgebyr 2022.

6.2 Årsgebyr

Etter gjeldende forskrift betaler vann- og avløpsabonentene i Midtre Gauldal kommune et todelt årsgebyr. Dette innebærer at abonnentene belastes et fastgebyr, uavhengig av forbruk, og et variabelt ledd som er fastsatt på grunnlag av målt eller stipulert forbruk. Tabell 17 under viser abonnements- og forbruksgebyret for Midtre Gauldal kommune i 2022.

Forbruks- og abonnementsgebyr	Enhet	Vann inkl. mva.	Avløp inkl. mva.
Abonnementsgebyr - Bolig	kr/boenhet	1.333	1.508
Abonnementsgebyr - Næring	kr/foretak	2.528	2.763
Forbruksgebyr	kr/m ³	19,30	29,61

Tabell 17 - Forbruks- og abonnementsgebyr 2022.

Tabell 17 under viser eksempler på årsgebyr for målt og stipulert forbruk for bolig- og fritidseiendommer.

Årsgebyr 2022	m ³	Vann inkl. mva.	Avløp inkl. mva.
Bolig - Stipulert forbruk	150	4.228	5.949
Bolig - Målt forbruk	100	3.263	4.469
Bolig - Målt forbruk	200	5.193	7.430
Næring - Målt forbruk	300	8.318	11.646
Næring - Målt forbruk	2 000	41.128	61.988

Tabell 18 - Årsgebyr 2022.

7 Arbeidsgruppen

Forslag til ny forskrift for vann og avløp er utarbeidet av enhet for eiendom og kommunalteknikk i Midtre Gauldal kommune. Momentum Solutions AS har vært sparringspartner.

Målsetningen med arbeidet har vært å lage en forskrift som er rettferdig, tydelig og fleksibel. Rettferdig: Gebyrene skal gjenspeile de ulike brukergruppernes kostnadsnivå på best mulig måte. Tydelig: Forskriften skal være lett å lese og håndheve med klart og forståelig språk uten uklare, eller vanskelige, formuleringer. Fleksibel: Forskriften henviser til årlige kommunestyrevedtak for gebyrenes størrelse.

Enhet for eiendom og kommunalteknikk, Midtre Gauldal kommune.